

What Makes a Sefer Torah So Special?

(1) תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כה עמוד ב

/משנה/. בני העיר שמכרו רחובה של עיר - לוקחין בדמיו בית הכנסת, בית הכנסת - לוקחין תיבה, תיבה - לוקחין מטפחות, מטפחות - יקחו ספרים, ספרים - לוקחין תורה. אבל אם מכרו תורה - לא יקחו ספרים

Touching

(2) שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת ספר תורה סימן קמז

אסור לאחוז ס"ת ערום, בלא מטפחת. הגה: וי"א דה"ה (ג) שאר א ב' כתבי ב' קודש (אגודה ותוס' פ"ק דשבת), (ד) ולא נהגו כן, * ג' וטוב להחזיר אם לא נטל ידי; ובס"ת, אפי' בכהאי גוונא אסור (ד"ע אגודה).

(3) משנה ברורה סימן קמז - (א) אסור לאחוז וכו' - בגמרא אמרינן דעבור זה נקבר ערום ממצוה זו דהיינו שאין לו שכר של אותה מצוה [א] והכונה שאם אחז וקרא בו אין לו שכר מקריאה וכן אם אחזו לגוללו או להגיהו. ואפילו נגיעה בעלמא בידו לס"ת ערומה אסור. וכ"ז דוקא כשאין צורך אבל כשיש צורך לתיקון הס"ת לתפור קצת ולדבק בדבק מטלית וכדומה היכא דלא אפשר רשאי [פמ"ג] [ב] ומ"מ טוב שיטול ידיו תחלה אבל כשאין צורך אפילו בנטילת ידים יש להחזיר כמו שמסיים הרמ"א:

Walking Out

(4) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ח עמוד א

אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי מנחם אמר רבי אמי: מאי דכתיב ועוזבי ה' יכלו - זה המניח ספר תורה ויוצא. רבי אבהו נפיק בין גברא לגברא. בעי רב פפא: בין פסוקא לפסוקא מהו? תיקו. רב ששת מהדר אפיה וגריס, אמר: אנן בדידן ואינהו בדידהו.

(5) שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת ספר תורה סימן קמז

סעיף א - אסור לצאת ולהניח ס"ת * כשהוא פתוח, אבל בין גברא לגברא, שפיר דמי

(6) ערוך השולחן סעיף א

אבל בין גברא לגברא שאז אינה פתוחה אלא גוללין אותה או פורסין עליה מפה כמ"ש בס"י קל"ט אז מותר לצאת אם צריך לצאת לצורך גדול [מג"א סק"א] ואונס גמור [א"ר בשם אגודה וסדה"י] ומבואר דבאמצע הקריאה אפילו בכה"ג אסור ואע"ג דאונס רחמנא פטריה מ"מ כל כמה שיכול לאנוס עצמו מחויב לאנוס עצמו ולא לצאת ויש להסתפק אם צריך לנקבין דעובר על כל תשקצו אם דינו כאמצע פסוקי דזמרה או ק"ש וברכותיה ויצא או דינו כתפלה שגומר תפלתו ונלע"ד דדינו כתפלה דגדול כבוד התורה ככבוד השכינה

Talking

(7) תוספות - רב ששת מהדר אפיה וגריס - וא"ת והא אמרינן בסוטה (פ"ז ד' לט.) מאי דכתיב וכפתחו עמדם כל העם (נחמיה ח) כיון שנפתח ספר תורה אסור לספר אפי' בדבר הלכה. ויש לומר התם איירי בקול רם כדי שלא יבטלו קול קריאת התורה והכא איירי בנחת. והאי דקא מהדר אפיה רבותא משמע אע"ג דמהדר אפיה שנראה כמניח ספר תורה שפיר דמי והאי דאהדר אפיה כדי שיכוון גרסתו. ורב אלפס (מגילה פ"ד) כתב דה"ג מפרשי דוקא שיש שם עשרה אחריני אז יכול ללמוד. אבל אין שם עשרה כי אם עמו לא. והכא מיירי שהיו שם עשרה בלא הוא ועוד תירץ האלפסי שאני רב ששת שתורתו אומנתו הוא. ואנן מסתבר לן כי האי תירוצא.

(8) שולחן ערוך סעיף ב - כיון שהתחיל הקורא לקרות בס"ת, אסור לספר אפילו ב' בד"ת, אפי' בין גברא לגברא ואפילו (ז) (ג) ב' אם השלים הוא הפרשה; * ויש מתירים ג' לגרוס (פי' ללמוד) בלחש, (ה) וי"א שאם יש י' דצייתי (פי' המשימין לבם) לס"ת, ז' < מותר לספר (ו) בד"ת (ב"י בשם מהרי"א); (ז) ויש מתירים (ט) ה' ג' למי שתורתו אומנתו; (ח) ויש מתירים (י) למי שקודם שנפתח ס"ת מחזיר פניו ומראה עצמו שאינו רוצה לשמוע ס"ת אלא לקרות, ומתחיל (ט) לקרות; * [ו] ח' < ולקרות שנים מקרא ואחד תרגום בשעת קריאת התורה, (יא) ה' ד' שרי. (יב) י' וכל זה אינו ענין לפרשת זכור (דברים כה, יז - יט) (יג) ופרשת פרה (במדבר יט, א - כב), ז' שהם בעשרה מדאורייתא, שצריך לכיין ולשומעם מפי הקורא; * (יד) והנכון שבכל הפרשיות (טו) ראוי למדקדק בדבריו לכיין דעתו ולשומעם מפי הקורא.

9 ביאור הלכה סימן קמו

והנה כל זה הסעיף הוא תוכחת מגולה לאותן האנשים המפקירין את נפשם ומספרין בשיחה בטלה בעת הקריאה אם בין גברא לגברא שהספר תסומם אסור לספר עם חבריו (ולכמה פוסקים אסור אפילו בד"ת) כמה יגדל האיסור בעת שהספר פתוח שבזיון הוא כשמסיר אזנו מלשמוע דבר ה' וגדול עונו מנשוא שאפילו מי שיוצא באמצע הקריאה נאמר עליו ועוזבי ה' יכלו כדאמרין בגמרא כ"ש בזה שעומד בביהכ"נ ואינו רוצה להטות אזנו לתורה ולבד זה מצוי כמה פעמים חילול השם עי"ז ברבים כגון שהוא עומד במזרח ביהכ"נ ועונו נראה לעין כל ויש בזה חשש דלא תחללו את שם קדשי גם כמה פעמים המעשיות שלו מעורבין בלה"ר ורכילות מראשן ועד סופן ולבד זה האיסור של שיחה בטלה בביהכ"נ וביהמ"ד שהוא ג"כ איסור גדול כמבואר לקמן בסימן קנ"א ראה וחשוב כמה איסורין עובר עי"ז וגם תפלתו מתועבת עבור זה לפני ה' כדכתיב מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה ואשרי מי שנותן כבוד לתורה וכמו שנאמר כי מכבדי אכבד וגו':

Moving the Torah

10 שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת ספר תורה סימן קלה סעיף יד

יד) בני אדם (מו) החבושין בבית האסורין, * (מוז) כא כא] טז <ז> אין מביאים אצלם ס"ת (מה) אפ"י בר"ה ויוה"כ. הגה: והיינו דוקא בשעת הקריאה לבד, <יב> יז' <אבל אם כב' > מכינים לו ס"ת (מט) כב כב] יום או יומים קודם, מותר (אור זרוע הגהות אשרי פ"ג דברכות); * (נ) ואם הוא כג' אדם כג' חשוב, (נא) בכל ענין שרי (שם)

ביאור הלכה - ובאמת הדבר תמוה דהירושלמי מירי כשאפשר לילך למקום שהס"ת מונחת ולכך זלזול הוא כשמוליכין ס"ת אצלן משא"כ בזה שאנוסים הם ורוצים לקיים מצות קה"ת למה לא נביאה אליהם מאי זילתא הוא לס"ת כשבני אדם מהדרין אחריה לקרות בה... ולדינא נראה דאפילו להמרדכי דאוסר אפילו באנוס אינו מירי כ"א ביחידים החבושים ורוצים להכניף עשרה שם לקה"ת בזה אוסר [ודלא כאו"ז דמשמע שם דמתיר לחולה להכניף עשרה שם ולהביא הס"ת אצלן] ומטעם דמן הדין י"ל דאין חל על יחיד מצות קה"ת בזמן שאין יכול לילך לביהמ"ד אבל כשיש שם עשרה כיון דחל עליהם חובת קריאה והם אינם יכולים לצאת משם וליילך אחריה גם המרדכי מודה דצריך להביא להם ס"ת לקרות בה.

11 ערוך השולחן אורח חיים סימן קלה סעיף לב

ועוד אמרו דזהו רק כשמביאים התורה מבהכ"נ בשעת הקריאה ואח"כ מחזירין אותה לבהכ"נ אבל אם מביאים אותה מקודם ומניחין אותה בארון או בתיבה שיש לה מקום מיוחד על איזה זמן לית לן בה והמנהג לדקדק שיקראו בה ג' פעמים דזה מקרי כקביעות ואין בזיון במה שטלטלוה מביהכ"נ אבל בפחות מג' פעמים טלטלוה לצורך עראי ויש בזיון

Standing and Facing

12 שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפב

סעיף א - א] חייב אדם (א) לנהוג כבוד גדול בס"ת. ומצוה לייחד לו מקום ולכבד המקום ההוא ולהדרו ביותר. ב] ולא ירוק כנגד ספר תורה. ג] ולא יגלה ערותו כנגדו. ד] ולא יפשוט רגלו כנגדו. ו] ולא ינחשו על ראשו כמשוי. ה] ולא יחזור אחוריו, ו] אלא אם כן <א> א' <גבוה (ב) ממנו עשרה טפחים, ז] אלא ישב לפניו בכבוד ראש וביראה ופחד, שהוא העד הנאמן על כל באי עולם,

שנאמר: והיה שם כך לעד (דברים לא, כו), ויכבדנו כפי כחו.

לשון הרמ"א 'מצוה לכל מי שעוברת הס"ת לפני ללוותה' מדויק הוא, דאין⁴ החיוב אלא לאלו שהס"ת עובר לפניהם, אבל שאר מתפללי ביהכ"נ שאין הס"ת עובר לפניהם אין הם צריכים להתקרב לס"ת וללוותה, אלא יעמדו על מקומם יצדו עצמם לעבר הס"ת ויביטו לעברה⁵ עד הנסחה לארון קודש, ואדרבה אף הרוצה להדר ולהתקרב לס"ת כדי ללוותה אין⁶ זה נכון כי עלול מאד להיות דוחק וצפיפות ויבואו לדחוף זה את זה ואין זה כבוד התורה, ורק מי שמוחזק בחסידות יוכל לנהוג כן.

ולא עוד אלא אף לאלו שהס"ת עוברת לפניהם, אין המנהג ללוותה אלא מעט, אבל לא עד לפני הארון קודש (זולת הגולל והמגביה, וכנ"ל), וכנראה⁸ גם בזה הטעם הוא כדי שלא יבואו לדחוף זה את זה.

ולא עוד אלא אף לאלו שהס"ת עוברת לפניהם, אין המנהג ללוותה אלא מעט, אבל לא עד לפני הארון קודש (זולת הגולל והמגביה, וכנ"ל), וכנראה⁸ גם בזה הטעם הוא כדי שלא יבואו לדחוף זה את זה.

ולא עוד אלא אף לאלו שהס"ת עוברת לפניהם, אין המנהג ללוותה אלא מעט, אבל לא עד לפני הארון קודש (זולת הגולל והמגביה, וכנ"ל), וכנראה⁸ גם בזה הטעם הוא כדי שלא יבואו לדחוף זה את זה.

ולא עוד אלא אף לאלו שהס"ת עוברת לפניהם, אין המנהג ללוותה אלא מעט, אבל לא עד לפני הארון קודש (זולת הגולל והמגביה, וכנ"ל), וכנראה⁸ גם בזה הטעם הוא כדי שלא יבואו לדחוף זה את זה.

ולא עוד אלא אף לאלו שהס"ת עוברת לפניהם, אין המנהג ללוותה אלא מעט, אבל לא עד לפני הארון קודש (זולת הגולל והמגביה, וכנ"ל), וכנראה⁸ גם בזה הטעם הוא כדי שלא יבואו לדחוף זה את זה.

ולא עוד אלא אף לאלו שהס"ת עוברת לפניהם, אין המנהג ללוותה אלא מעט, אבל לא עד לפני הארון קודש (זולת הגולל והמגביה, וכנ"ל), וכנראה⁸ גם בזה הטעם הוא כדי שלא יבואו לדחוף זה את זה.

ולא עוד אלא אף לאלו שהס"ת עוברת לפניהם, אין המנהג ללוותה אלא מעט, אבל לא עד לפני הארון קודש (זולת הגולל והמגביה, וכנ"ל), וכנראה⁸ גם בזה הטעם הוא כדי שלא יבואו לדחוף זה את זה.

ולא עוד אלא אף לאלו שהס"ת עוברת לפניהם, אין המנהג ללוותה אלא מעט, אבל לא עד לפני הארון קודש (זולת הגולל והמגביה, וכנ"ל), וכנראה⁸ גם בזה הטעם הוא כדי שלא יבואו לדחוף זה את זה.

הס"ת לפני הקריאה והולכתה עד מקום הקריאה, שהזוכה בפתיחת הארון חייב⁹ ללוותה עד הבימה, כשם שבהחזרתה לארוה"ק לאחר הקריאה החיוב על המגביה והגולל, וכנ"ל.

לנשק הספר תורה בעת הולכתה ב. שם: ויש שכתבו שמביאים התינוקות לנשק התורה לחנכם ולזרזם במצוות. וכן האנשים שהס"ת עוברת לפניהם יש¹⁰ להם לנשק הס"ת ולומר "ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין", ואם קרוב אצל הס"ת ממש יתבקנה¹¹ בזרועותיו ויאמר "וימינו תחבקני".

ולענין אלו הנהגים לנגוע בס"ת באצבעותיהם ולנשק האצבעות יש¹² שליגלגו על מנהג זה, ויש¹³ שהחזיקו במנהג זה, ולכן אם¹⁴ אינו יכול לנשק בפה ינשקנה ביד.

ובענין אם נכוז מזהו אלו ייחבבם

ובענין אם נכוז מזהו אלו ייחבבם

14) תלמוד בבלי מסכת מכות דף כב עמוד ב

אמר רבא: כמה טפשאי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, דאילו בס"ת כתיב ארבעים, ואתו רבנן בצרו חדא.

15) מועד קטן כה.

רבי שמעון בן אלעזר אומר העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע למה זה דומה לספר תורה שנשרף שחייב לקרוע.

16) מגילה כו:

אמר מר זוטרא מטפחות ספרים שבלו עושין אותן תכריכין למת מצוה וזו היא גניזתן

17) חתם סופר מגילה כו:

דהרי צריך להבין מאי טעמא התירו לעשות מטפחות תכריכין למת מצוה, נהי שזו היא גניזתן, מ"מ תשמיש קדושה, איך ישתמשו בו חול. וצ"ל דהאי נמי תשמישי קדושה, דאדם ישראל הוי כס"ת.